

5

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS
RĪGAS KOMITEJA ¹

PA-56. fonds

VĒSTURISKĀ IZZIŅA

1919.g. marts-1919.g. maijs

1918.g. decembrī-1919.g. janvārī LATVIJĀ tika nodibināta padomju vara.

Lai noteiktu LATVIJAS SOCIĀLDEMOKRĀTIJAS (LSD) uzdevumus padomju varas apstākļos, tika sasaukts KĀRTĒJAIS LSD VI KONGRESS, kas notika RĪGĀ, 1919. gadā no 1. līdz 6. martam.

KONGRESS nolēma likvidēt Veco partijas nosaukumu un pārdēvēt^{to} par LATVIJAS KOMUNISTISKO PARTIJU (LKP).

Līdz ar to, LSD RĪGAS KOMITEJA tika pārdēvēta par LKP RĪGAS KOMITEJU.

LKP RĪGAS organizācijas pamatšūniņa bija pulciņi un sabiedriskās organizācijās (kooperatīvos, ražotāju biedrībās u.tml.) - Komunistu frakcijas. Pulciņi apvienojās rajonos, t.i. rajonu organizācijās (dažreiz - apakšrajonos un tie - rajonos), rajoni-LKP Rīgas organizācijā.

Pulciņi veidojās darba vietās, ja tur strādāja ne mazāk kā 3 partijas biedri. Laukos pulciņi veidojās pagastos. Rajonu darbību vadīja rajona biedru kopsapulce. Kārtējās darbības veikšanai biedru kopsapulce izvēlēja rajona komiteju.

LKP RĪGAS organizācijas darbību vadīja RĪGAS KOMITEJA, kuru ievēlēja apriņķa konference.

¹ Par RĪGAS KOMITEJAS darbību līdz 1919.g. martam Sk. LSD RĪGAS KOMITEJAS (PA-3. fonds) Vēsturisko izziņu

1919.g. februārī-maijā RĪGAS ORGANIZĀCIJĀ ietilpa sekojošie rajoni pilsētā: ²

- I,
- II PĀRDAUGAVAS (PA-141. fonds),
- III,
- IV MĪLGRĀVJA (PA-142. fonds),
- V,
- VI DZELZCEĻNIEKU

un laukos: ³

- BALDONES,
- BOLDERĀJAS,
- IECĀVAS-GRIENVALDES (PA-566. fonds),
- IKŠKĪLES (PA-143. fonds),
- JŪRMALAS,
- KRĀPES (PA-145. fonds),
- LĪGĀTES-PALTMĀLES (PA-146. fonds),
- MĀLPILS (PA-147. fonds),
- NĪTAURES (PA-148. fonds),
- ROPAŽU (PA-149. fonds),
- SIGULDAS (PA-150. fonds),
- STOPIŅU-SALASPILS.

Pie LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS tika izveidotas Krievu, Igaņu, Lietuviešu, Ebreju un Vācu Komunistu Sekcijas.

Pie LKP RĪGAS KOMITEJAS darbojās propagandistu kolēģija, tās darbojās arī pie dažām rajonu komitejām.

² LKP 1918. un 1919.gadā. Dokumenti un materiāli.-267.lpp.

³ Turpat, 268. lpp.

1919. g. 22. maijā latviešu un vācu karaspēki pārgāja uzbrukumā un tajā pašā dienā ieņēma RĪGU. Līdz ar to LKP RĪGAS KOMITEJA pārtrauca savu darbību.

x x

x

Latvijas Valsts arhīva (LVA) Sociālpolitisko dokumentu nodaļā ir sekojošie LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS rajonu komiteju un pulciņu fondi:

PA-141. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS II (PĀRDAUGAVAS)
RAJONA KOMITEJA

Pēc Februāra revolūcijas LSD RĪGAS ORGANIZĀCIJA legalizējās un 1917.g. 20. martā savā kopsapulcē nolēma RĪGAS ORGANIZĀCIJU sadalīt rajonos. 1917.g. 7. aprīlī tika nodibināts LSD RĪGAS ORGANIZĀCIJAS II (PĀRDAUGAVAS) RAJONS ar komiteju priekšgalā.⁴

Pēc ~~RĪGAS~~ vācu karaspēku ienākšanas^{Rīgā} (1917.g. augustā) II (PĀRDAUGAVAS) RAJONA KOMITEJA darbojās nelegāli līdz 1918.g. decembrim LSD RĪGAS ORGANIZĀCIJAS sastāvā, kura ar 1917.g. 25. novembri^{tika pār}devēta par "SPARTAKA" grupu un atkal legalizējās 1919.g. janvārī. No 1919.g. 1. marta - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS sastāvā.

Pēc Padomju Latvijas armijas atkāpšanās no RĪGAS (1919.g. 22. maijā)^{komiteja} pārtrauca savu darbību.

⁴ LVA, PA-141.f., 1. apr., 1.l., 3.lpp.

PA - 142. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS IV (MĪLGRĀVJA)
RAJONA KOMITEJA

1917.g. maijā tika nodibināts LSD Rīgas organizācijas IV (MĪLGRĀVJA) RAJONS⁵ ar komiteju priekšgalā.

Pēc vācu karaspēka ienākšanas Rīgā (1917.g. augustā) IV rajons tika likvidēts un pievienots III rajonam.⁶

1919.g. februārī atkal tika izveidots LSD (no 1919.g. 1. marta - LKP) Rīgas organizācijas IV rajons⁷, kas atradās Milgrāvī.⁸

Pēc Padomju Latvijas armijas atkāpšanās no Rīgas (1919.g. 22. maijā) komiteja pārtrauca savu darbību (PA - 142. fondā ir LSD Rīgas organizācijas IV rajona dokumenti par 1915.g. Ievērojot to, ka 1915.gadā IV rajons tika saukts par ALEKSANDRA VĀRTU rajonu⁹, tā dokumenti nepareizi pievienoti šim fondam).

⁵ Организационная структура Коммунистической партии Латвии 1904-1941. / И.Апине, А.Пулькис, Л.Спруге и др. - Рига, 1978. С.147

⁶ Latvijas Komunistiskās partijas vēstures apcerējumi. - Rīga, 1961. - 1. sēj., 376. lpp.

⁷ LKP 1918.g. un 1919.gadā. Dokumenti un materiāli. - 267. lpp.

⁸ LVA, PA-142.f., 1. apr., 2.1., 4., 6., un 12. lp.

⁹ Sk. LSD Rīgas komitejas (PA-3. fonds) Vēsturisko izziņu

PA-143. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS IKŠKILES RAJONA
KOMITEJA

1919.g. 22. janvārī tika nodibināts LSD RĪGAS ORGANIZĀCIJAS IKŠKILES PULCIŅŠ¹⁰, no 1919.g. februāra- IKŠKILES RAJONS¹¹ ar komiteju priekšgalā. No 1919.g. 1. marta - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS sastāvā. Pēc Padomju Latvijas armijas atkāpšanās no RĪGAS (1919.g. 22. maijā) pārtrauca savu darbību.

PA-144. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS NĪTAURES RAJONA
KĒČU PULCIŅŠ

LSD KĒČU PULCIŅŠ tika nodibināts 1919.g. 6. janvārī.¹² 1919.g. 16. februārī pulciņš tika pievienots jaunizveidotajam LSD VIDIENAS ORGANIZĀCIJAS CĒSU RAJONA NĪTAURES APAKŠRAJONAM.¹³

Atbilstoši administratīvi-teritoriālajam iedalījumam LKP apriņķu organizāciju nodibināšanas laikā (1919.g. martā) NĪTAURES pagasts palika CĒSU apriņķa sastāvā, bet faktiski LKP NĪTAURES rajona KĒČU PULCIŅŠ darbojās LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJĀ¹⁴ un 1919.g. aprīlī galīgi tika pievienots LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAI.¹⁵

Pēc Padomju Latvijas armijas atkāpšanās no RĪGAS (1919.g. 22. maijā) pārtrauca savu darbību.

¹⁰ LVA, PA-143.f., 1. apr., 1.1., 2. lpp.

¹¹ LVA, PA-56.f., 1. apr., 13. l., 30. un 64. lpp.

¹² Turpat, 2.1., 3. lpp.

¹³ Turpat, PA-148.f., 1. apr., 1.1., 12.lpp.

¹⁴ LVA, PA-148.f., 1. apr., 2.1., 6.lpp.

¹⁵ Turpat, 2.1., 15. lpp.

PA - 145. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS KRAPES RAJONA
KOMITEJA

1919.g. februārī tika nodibināts LSD KRAPES PULCIŅŠ¹⁶ *Tas icēlpa*
LSD (no 1919.g. 1. marta - LKP) RĪGAS ORGANIZĀCIJAS sastāvā.
No 1919.g. aprīļa darbojās kā LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS KRAPES
RAJONS¹⁷ ar komiteju priekšgalā. Pēc Padomju Latvijas armijas
atkāpšanās b no Rīgas (1919.g. 22. maijā) komiteja pārtrauca savu
darbību.

PA - 146. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS LĪGATES-PALTMĀLES
RAJONA KOMITEJA

1917.g. aprīlī tika nodibināts LSD Vidienas organizācijas
Līgates rajons¹⁸ ar komiteju priekšgalā. 1918.g. februārī, sāko-
ties vācu okupācijai, tas pārtrauca savu darbību un 1919.g. jan-
vārī atkal atjaunoja, bet tas nepakļāvās ne LSD Vidienas, ne LSD
Rīgas komitejai.¹⁹ 1919.g. 13. martā tika apstiprināts Līgates
rajons LKP Valmieras apriņķa organizācijas sastāvā.²⁰ 1919.g.
aprīlī rajona organizācija ar nosaukumu Līgates-Paltmales organi-
zācija tika pievienota LKP Rīgas organizācijai.²¹ Pēc Padomju Lat-
vijas armijas atkāpšanās no Rīgas (1919.g. 22. maijā) tā pārtrau-
ca savu darbību.

¹⁶ LKP, 1918.g. un 1919. gadā. Dokumenti un materiāli.- 268.lpp.

¹⁷ LVA, PA-145.f., 1.apr., 1.l., 2. un 11.lp.

¹⁸ Latvijas Komunistiskā partija Oktobra revolūcijā 1917. Doku-
menti un materiāli.- Rīga, 1957.-51. un 52.lpp.

¹⁹ LVA, PA-146.f., 1. apr., 1.l., 11., 12.o.p. un 13. lp.

²⁰ Turpat, PA-6.f., 1.apr., 4.l., 14.o.p.lp.

²¹ Turpat, PA-146.f., 1. apr., 2.l., 25.lp. un 1.l., 21.lp.

PA - 147. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS MĀLPILS RAJONA
KOMITEJA

(no 1919.g. 1.marta-ZKP)
LSD RĪGAS ORGANIZĀCIJAS MĀLPILS RAJONS ar komiteju priekšgalā tika nodibināts 1919.g. februāra beigās. ²²

Pēc Padomju Latvijas armijas atkāpšanās no RĪGAS (1919.g. 22. maijā) pārtrauca savu darbību.

PA- 148. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS NĪTAURES RAJONA
KOMITEJA

LSD NĪTAURES PULCIŅŠ tika nodibināts 1919.g. 5. janvārī ²³ un 1919.g. 16. februārī tika nodibināts LSD VIDIENAS ORGANIZĀCIJAS CĒSU rajona NĪTAURES apakšrajons, kurā ietilpa NĪTAURES, KĒČU un JAUNPILS PULCIŅI ²⁴ un 1919.g. 21. martā tika pievienots MORES PULCIŅŠ ²⁵. Saskaņā ar Latvijas Iekšlietu Komisariāta Robežu komisijas paziņojumu "CĪMĀ", 1919.g. 19. martā NĪTAURES pagasts palika CĒSU apriņķa sastāvā, bet tomēr 1919.g. aprīlī NĪTAURES rajona organizācija tika pievienota LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAI. ²⁶ Pēc Padomju Latvijas armijas atkāpšanās no RĪGAS (1919.g. 22. maijā) pārtrauca savu darbību.

²² Образование Социалистической Советской республики Латвии и социалистическое строительство в 1919 г. Документы и материалы. РИГА, 1959- С. 278.

²³ LVA, PA-148.f., 1. apr., 1.l., 4.lpp.

²⁴ Turpat, 12. lpp.

²⁵ Turpat, 14. lpp.

²⁶ Turpat, 2.l., 15.lpp.

PA - 149. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS ROPAŽU RAJONA
KOMITEJA

1917.g. 2. aprīlī tika nodibināts LSD RĪGAS ORGANIZĀCIJAS ROPAŽU RAJONS²⁷ ar komiteju priekšgalā. Pēc ~~XXXX~~ vācu karaspēka ienākšanas^{RĪGĀ} (1917.g. augustā), tas pārtrauca savu darbību un atkal atjaunoja 1918.g. 18. decembrī.²⁸

No 1919.g. 1. marta - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS sastāvā. Pēc Padomju Latvijas armijas atkāpšanās no RĪGAS (1919.g. 22. maijā) pārtrauca savu darbību.

PA - 150. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS SIGULDAS RAJONA
KOMITEJA

LSD RĪGAS ORGANIZĀCIJAS SIGULDAS PULCIŅŠ tika nodibināts 1919.g. 31. janvārī²⁹. No 1919.g. februāra - LSD RĪGAS ORGANIZĀCIJAS SIGULDAS RAJONS³⁰ ar komiteju priekšgalā. No 1919.g. 1. marta - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS sastāvā.

Pēc Padomju Latvijas armijas atkāpšanās no RĪGAS (1919.g. 22. maijā) pārtrauca savu darbību.

PA - 566. fonds - LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAS IECAVAS-GRENVALDES
RAJONA KOMITEJA

1919.g. aprīļa vidū LKP ORGANIZĀCIJAS "DZINTARS" (ar 1919.g. 21. aprīlī - LKP BAUSKAS apriņķa organizācijas) ZIEMEĻU RAJONA³¹ vietā izveidojās IECAVAS-GRENVALDES RAJONS³² un 1919.g. maija sākumā tas tika pievienots LKP RĪGAS ORGANIZĀCIJAI.³³

²⁷ LVA, PA-149.f., 1.apr., 1.l., 3. un 4. lpp.

²⁸ Turpat, 2.l., 4.lpp.

²⁹ LVA, PA-150.f., 1.apr., 1.l., 3.lpp.

³⁰ LKP 1918.un 1919.gadā.Dokumenti un materiāli-268.lpp.

³¹ Sk.PA-568.f. un LKP Bauskas apriņķa komitejas (PA-66.f.) vēsturisko izziņu

³² LVA, PA-66.f., 1.apr., 3.l., 11.lpp.

³³ Turpat, PA-566.f., 1.apr., 1.l., 1.lpp.

Pēc Padomju Latvijas armijas atkāpšanās no RĪGAS (1919.g. 22. maijā) pārtrauca savu darbību.

PA- 645. fonds - RĪGAS APRIŅKA LĒDURGAS PAGASTA
STRĀDNIEKU KLUBS

LĒDURGAS pagasta STRĀDNIEKU KLUBS tika nodibināts 1919.g. 18. maijā³⁴ un sakarā ar PADOMJU LATVIJAS armijas atkāpšanos no RĪGAS (1919.g. 22. maijā) pārtrauca savu darbību.

KLUBA mērķis bija proletariāta audzināšana komunistiskā garā. Lai veiktu kultūras - izglītības darbu, klubā tika noorganizēta bibliotēka, lasītava, sekcijas, pulciņi un tika rīkotas lekcijas, diskusijas, muzikāli - literāri un jautājumu vakari, teātra izrādes u.c.

Kluba vadošie orgāni bija kluba biedru kopsapulce un izpil-
du komiteja.

Par kluba biedru varēja būt katrs, kurš atzina kluba Statū-
tās un maksāja biedru naudu.

³⁴ LVA, PA-645.f., l.apr., l.l., l.lpp.

Galvenā fondu glabātāja
nodaļas I kat.arhiviste

T.Jakovļeva

Jh
22.0993